

SSLC EXAMINATION, MARCH - 2021

SANSKRIT

First Language - (Academic & Oriental) Paper I

Time : 1½ Hours

Total Score : 40

निर्देशाः -

- आदौ 20 निमेषाः समाश्वाससमयः । प्रश्नान् पठितुं, इच्छानुसारं चयितुं, उत्तराणि क्रमीकर्तुं च समयोऽयं उपयोक्तव्यः ।
 - प्रश्नस्य निर्देशान् सप्रद्धं पठित्वा, अवगत्य च उत्तराणि लेखनीयानि ।
 - प्रश्नानाम् अङ्गाः तत्र तत्र दत्ताः । उत्तरलेखनाय समयः अङ्गाः च परिगणनीयाः ।
 - 1 - 31 प्रश्नेभ्यः 40 अङ्गलाभाय यथेच्छं कस्यापि प्रश्नस्य उत्तरलेखनाय अवसरः अस्ति ।

നിർദ്ദേശങ്ങൾ :

- അദ്യത്തെ 20 മിനിറ്റ് സമാശ്വാസസമയമാണ്. ഈ സമയം ചോദ്യങ്ങൾ വായിക്കുന്നതിനും ഇഷ്ടമുള്ള ചോദ്യങ്ങൾ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനും ഉത്തരങ്ങൾ ആസൃതമാം ചെയ്യുന്നതിനും ഉപയോഗിക്കേണ്ടതാണ്.
 - ഓരോ ചോദ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം വായിച്ചു മനസ്സിലാക്കിയശേഷം ഉത്തരമെഴുതേണ്ടതാണ്.
 - ഓരോ ചോദ്യത്തിനുമുള്ള സ്കോർ അനോടൊപ്പം നൽകിയിരിക്കുന്നു. ഉത്തരം എഴുതുന്നപാർ സമയവും സ്കോറും പരിഗണിക്കേണ്ടതാണ്.
 - 1 മുതൽ 31 വരെയുള്ള ചോദ്യങ്ങളിൽ നിന്നും 40 സ്കോർ ലഭിക്കേണ്ടക്കു വിധം ഇഷ്ടമുള്ള എഴു ചോദ്യങ്ങൾക്കും ഉത്തരമെഴുതാവുന്നതാണ്.

Score
1

2. सस्यविज्ञानस्य सूचना महाभारतस्य कस्मिन् पर्वणि दृश्यते ?
 (वनपर्वणि, भीष्मपर्वणि, शान्तिपर्वणि, सभापर्वणि)
3. तज्चावूरदेशाधिपः कः ?
 (शरभोजी, त्यागराजः, स्वातितिरुनाल्, भोजराजः)
4. 'शङ्करदिग्विजयस्य' कर्ता कः ?
 (कालिदासः, माधवविद्यारण्यस्वामी, श्रीहर्षः, भारविः)
5. सर्वविषहारिणी का ?
 (हरिद्रा, आमलकी, निष्ठः, अशोकः)
6. 'अभिज्ञानशाकुन्तलस्य' कर्ता कः ?
 (भासः, व्यासः, कालिदासः, भवभूतिः)
7. शङ्कराय कुटुम्बिनी किम् अदात् ?
 (धनम्, धात्यम्, अन्नम्, आमलकम्)
8. पि.सि. देवस्या महोदयेन विरचितः ग्रन्थः ?
 (नवभारतम्, क्रिस्तुभागवतम्, विश्वभानुः, केरलोदयः)
- 9 - 17 प्रत्येकं प्रश्नस्य द्वौ अङ्कौ ।
 (9 मूलले 17 वर्णयूछुछु ओऽग्रोऽप्राप्युग्नीन्द्रो रात्रे उँडेकाले वीतमाळा)
9. 'जीविते सुखस्य दुःखस्य च कारणं स्वकर्म एव' इत्याशयप्रतिपादकं श्लोकं चित्वा लिखत ।
 (क) ईर्ष्याभ्यक्रोधसमन्वितेन
 लुब्धेन रूदैन्यनिपीडितेन ।
 विद्वेषयुक्तेन च सेव्यमानम्
 अनन्तं न सप्यक् परिपाकमेति ॥
- (ख) आत्मानमेव मन्येत
 कर्तारं सुखदुःखयोः ।
 तस्माच्छ्रेयस्करं मार्गं
 प्रतिपद्येत न त्रसेत् ॥

Score
० तक २ तक २

10. उदाहरणानुसारं पट्टिकां लिखत।

[व्याकरणम्, ऋग्वेदः, निरुक्तम्, सामवेदः]

उदा :-	वेदाः	वेदाङ्गानि
	ऋग्वेदः।	निरुक्तम्।
	-----	-----

11. अधोदत्तं श्लोकं पठित्वा उचितमाशयं चित्वा लिखत।

परिश्रमो मिताहारो

भूगतावश्चिनोसुतौ।

तावनादृत्य नैवाहं

वैद्यमन्यं समाश्रये ॥

(क) भोजनावसरे ईर्ष्यादिभावनां विहाय स्वस्था: भवेयुः।

(ख) व्यायामः मिताहारः च आरोग्याय उत्तमः भवति।

(ग) स्वकर्मफलं स्वशरीरेण अनुभूयते।

12. उदाहरणानुसारं शत्रूशानजन्तरूपाणि विविच्य पट्टिकां पूरयत।

[नुद्यमानः, पठन्, पचन्, कम्पमानः]

उदा :-	शत्रून्तरूपाणि।	शानजन्तरूपाणि।
	पचन्	कम्पमानः
	-----	-----

13. उदाहरणानुसारं 'यद्यपि - तथापि' उपयुज्य वाक्यं परिवर्तयत।

2

उदा :- जनाः चित्रशालाम् अगच्छन्।

तत्र वैद्युतिः नासीत्।

यद्यपि जनाः चित्रशालाम् अगच्छन् तथापि तत्र वैद्युतिः नासीत्।

(क) वर्षाकालः समागतः। वृष्टिः नास्ति।

14. सस्यानाम् औषधगुणं विविच्य पट्टिकायां योजयत ।

उदा :-	ऊर्जप्रदायिनी	आमलकी
ब्रणनाशकः	-----	
विषहारिणी	-----	

15. श्लोकं पठित्वा गद्यक्रमं लिखत ।

2

स हि जातु गुरोः कुले वसन्

सवयोधिः सह भैक्ष्यलिप्सया ।

भगवन् भवनं द्विजन्मनो

धनहीनस्य विवेश कस्यचित् ॥

गद्यक्रमः - गुरोः कुले _____ भैक्ष्यलिप्सया _____ सह जातु कस्यचित् _____ द्विजन्मनः _____ विवेश हि ।

16. उदाहरणानुसारं लिखत ।

2

उदा :- सम्पत्रे + अस्मिन् - सम्पत्रेऽस्मिन् ।

(क) काव्ये + अस्मिन् - _____ ।

उदा :- तुष्टिरूत्तमा - तुष्टिः + उत्तमा ।

(ख) तृप्तिरूत्तमा - _____ + _____ ।

17. उदाहरणानुसारं लिखत ।

2

उदा :- देवाधिपः - देवानाम् अधिपः ।

(क) धनाधिपः _____ ।

उदा :- पुरुषेषु उत्तमः । - पुरुषोत्तमः ।

(ख) नरेषु उत्तमः । _____ ।

18 - 21 प्रत्येकं प्रश्नस्य त्रयः अङ्गाः ।

(18 मुत्तले 21 वरायुग्मे चेंडूलेखके मूल संकेत वीतमाण)

18. कोष्ठकात् क्त्वान्त्-ल्पबन्त्-तुमुन्नत् पदानि चित्वा लिखत ।

[प्रणम्य, गन्तुम्, श्रुत्वा, विलोक्य, पठितुम्, दृष्ट्वा]

3

क्त्वान्तं	ल्पबन्तं	तुमुन्नतं
दृष्ट्वा	प्रणम्य	गन्तुम्
-----	-----	-----

19. समानार्थकपदानि चित्वा लिखत ।

3

(क) कृषीवलः

पुत्रः

(ख) तनयः

इन्द्रः

(ग) आखण्डलः

कृषकः

20. उदाहरणानुसारं पट्टिकां लिखत ।

3

Q [कर्कटी, कदली, कूशमाण्डः, फूमः, ब्रीहिः, नालिकेरः]

वृक्षः	वीरूत्	ओषधिः
पूगः	कर्कटी	कदली
-----	-----	-----

21. उदाहरणानुसारं पट्टिकां लिखत ।

3

[पठति, चलतु, अवदत्, अपठत्, वदति, अचलत्, पठतु, वदतु]

लट्	लङ्	लोट्
पठति	अपठत्	पठतु
चलति	-----	चलतु
-----	अवदत्	-----

22 - 29 प्रत्येकं प्रश्नस्य चत्वारः अङ्गाः ।

(22 मुठले 29 वरून उत्तरांचलीकरून ताळी संकेतारूपीतमाणे)

22. सम्भाषणांशान् पूरयत ।

4

व्यासमहर्षिः - नमस्ते धृतराष्ट्रमहाराज !

धृतराष्ट्रः - व्यासमहर्षे ।

व्यासमहर्षिः - एकं कार्यं वक्तुमिच्छामि ।

धृतराष्ट्रः - किं वक्तुं इच्छसि ?

व्यासमहर्षिः - पाण्डवान् अधिकृत्य इच्छामि ।

धृतराष्ट्रः - तेषां किम् अभवत् ?

व्यासमहर्षिः - अवस्था शोचनीया भवति ।

दुर्योधनः तान् अतिकठिनं द्रुहयति ।

23. सूचनाः उपयुज्य वृक्षायुर्वेदम् अधिकृत्य लघुपन्यासं लिखत ।

4

सूचनाः - दशकूपसमा ऋग्वेदः महाभारतम् वृक्षायुर्वेदः

त्रयोदशाध्यायः भूमिनिरूपणम् रोगः चिकित्सा ।

24. उदाहरणानुसारं पट्टिकां पूरयत ।

4

कर्ता	कृतिः	विभागः
उदा :- कालिदासः	कुमारसम्भवम्	महाकाव्यम्
- - - - -	चरकसंहिता	शास्त्रम्
सुरपालः	- - - - -	शास्त्रम्
माधवविद्यारण्यस्वामी	शङ्करदिग्विजयम्	- - - - -
- - - - -	महाभारतम्	इतिहासः

25. श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

4

तमवोचत तत्र सादरं

वटुवर्यं गृहिणः कुटुम्बिनी ।

कृतिनो हि भवादृशेषु ये

वरिवस्यां प्रतिपादयन्ति ते ॥

(क) कुटुम्बिनी कम् अवोचत ?

(ख) 'तमवोचत' इत्यस्य पदच्छेदं लिखत ।

(ग) कुटुम्बिनी वटुवर्यं कथम् अवोचत ?

(घ) जनाः भवादृशेषु कां प्रतिपादयन्ति ?

26. सूचना: उपयुज्य व्यायामस्य प्राधान्यमधिकृत्य लघूपन्यासं लिखत ।

सूचना: - परिश्रमः _____ अश्वनीसुतौ _____ शनैः व्यायामः _____ आहारशीलः आरोग्यसुस्थितिः ।

27. कोष्ठकात् पदानि चित्वा पट्टिकां लिखत ।

4

[ओषधिः, व्यक्तपुष्पः, वनस्पतिः, प्रतानैः प्रसारिता]

विभागः	लक्षणम्
- - - - -	अव्यक्तपुष्पः ।
वृक्षः	- - - - -
बीरूत्	- - - - -
- - - - -	फलपाकान्ता ।

28. सूचना: उपयुज्य जीवनचरितं लिखत ।

4

नाम - मोहनदास् करंचन्द्र गान्धी

जन्म - 1869 ओक्टोबर 2, गुजरात्, पोर्बन्दर्

पिता - करंचन्द्र गान्धी

माता - पुत्तलीबायी

प्रशस्तिः - भारतस्य राष्ट्रपिता,

स्वातन्त्रसमरनायकः ।

मृत्युः - 1948 जनुवरि 30 नवदिल्ली

29. खण्डकां पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

4

अभिज्ञानशाकुन्तलं विश्वप्रसिद्धं नाटकं भवति । प्रकृतिस्नेहस्य उत्तमदृष्ट्यान्तः अयं ग्रन्थः । शाकुन्तले चतुर्थः अङ्कः प्रशस्तः भवति । तत्र नायकः दुष्यन्तः नायिका च शकुन्तला भवति । अस्मिन् नाटके मुख्यो रसः श्रृङ्खारः भवति ।

(क) शाकुन्तले मुख्यः रसः कः ?

(ख) कस्य उत्तमदृष्ट्यान्तः अभिज्ञानशाकुन्तलम् ?

(ग) शाकुन्तले प्रशस्तः अङ्कः कः ?

(घ) नाटकस्य नायकः कः ?

30 - 31 प्रत्येकं प्रश्नस्य पञ्च अङ्काः ।

(30 मुत्तले 31 वर्णन्युक्ते चेष्टाग्रन्थिकॉ जागत्त्वं सँकोर्ल वीतमाणं)

30. प्रादेशिकभाषया विवर्तयत ।

एकदा शङ्करः सतीर्थैः सह भिक्षार्थं अटति स्म । सः एकस्य ब्राह्मणस्य गृहं प्रविवेश । तत्रत्य गृहिणी शुष्कम् आमलकं ददाति । तदा तस्याः दारिद्र्यं अवगच्छति । श्रीशङ्करः दारिद्र्यनिवारणाय लक्ष्मीदेवीं प्रार्थयत ।

31. प्रादेशिकभाषया विवर्तयत ।

कालिदासविरचितं महाकाव्यं भवति कुमारसम्भवम् । काव्यमिदं पञ्चमहाकाव्येषु अन्तर्भवति । तत्र षष्ठसर्गे महर्षिः अङ्गिरः हिमालयं वदति “पार्वतीं शिवाय ददातु” इति । तत् श्रुत्वा पार्वती लज्जावती तिष्ठति । लज्जायुक्ता पार्वती अतिसुन्दरी भवति ।

- o ० o -